

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 15.03.2017 Accepted/Kabul: 22.03.2017

DOI: 10.5505/pausbed.2017.14471

YAŞAM MEMNUNİYETİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ÜZERİNE KAPSAMLI BİR MODEL ÖNERİSİ

Mustafa C. ALTUNEL*, Orhan AKOVA**

Özet

Bu çalışma yaşam memnuniyeti ve diğer 6 değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen kapsayıcı bir model sunmakta ve onu test etmektedir. 258 özel sektör beyaz yaka çalışanından toplanan bilgiler ışığında tatil ve iş memnuniyetinin, yaşam memnuniyetinin 2 önemli belirleyicisi olduğu bulunmuştur. Deneyimleme kalitesi ve yenilenme deneyimi iş ile tatilin birbirine karışması tarafından negatif şekilde etkilenmektedir ve bu iki değişken tatil memnuniyetini pozitif şekilde etkilemektedir. Ayrıca tatil esnasında işle ilgili cep telefonu kullanımının iş ile tatilin birbirine karışması değişkeninin bir öncülü olduğu tespit edilmiştir. Tüm araştırma hipotezleri desteklenmiş ve bulgular tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *İş İle Tatilin Birbirine Karışması, Deneyimleme Kalitesi, Yenilenme Deneyimi, Tatil Memnuniyeti, İş Tatmini, Yaşam Memnuniyeti.*

A COMPREHENSIVE MODEL PROPOSITION ON FACTORS EFFECTING LIFE SATISFACTION

Abstract

This study proposes and tests a comprehensive model to examine the relationship between life satisfaction and 6 other variables. Derived from a sample of 258 private sector white collars, it was found out that travel satisfaction and job satisfaction are two important antecedents of life satisfaction. Experience quality and recovery experience are negatively affected by work-travel interference and positively affect travel satisfaction. Also, work related smartphone use in the travel is an antecedent of work-travel interference. All hypotheses are supported and findings are discussed.

Keywords: *Work-Travel Interference, Experience Quality, Recovery Experience, Travel Satisfaction, Job Satisfaction, Life Satisfaction*

* Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Kayalı Kampüsü, KIRKLARELİ.
e-posta: mustafacaltunel@gmail.com

** Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Merkez Kampüsü, İSTANBUL.
e-posta: oakova@istanbul.edu.tr

1. GİRİŞ

Mutluluğa ulaşma insanoğlunun kadim bir uğraşdır ve mutluluk filozoflara göre insan eylemlerinin en önemli motivasyon kaynağıdır (Demirbulat ve Avcıkurt, 2015:80). Mutluluk olumlu duygusal bir durum ya da yaşamın bir kısmı ya da bütününden tatmin olmak şeklinde açıklanabilmektedir (Lu ve Shih, 1997: 181) ve yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyeti kavramlarından ayrı düşünülmemesi gerekir (Demirbulat ve Avcıkurt, 2015: 82). Sübjektif bir yargı olan yaşam memnuniyeti kişilerin başarmak istedikleri ile elde ettikleri çıktılarını kıyaslamaları sonucunda oluşmaktadır (Pavot ve Diener, 1993: 102) ve iş, boş zamanları değerlendirme gibi pek çok farklı yaşam alanlarından elde edilen tatminin tamamından oluşan bir duygusal tepki olarak tanımlanabilmektedir (Diener, 1984: 543-544).

Günümüzde turizm, insanların iş haricindeki boş zamanlarını değerlendirdikleri önemli bir faaliyet alanıdır. Turistlerin tatil memnuniyetlerinin belirlenmesi hem turizm işletmeleri açısından hem de mutluluk ve psikolojik iyi oluşa yaptığı katkı açısından önem arz etmektedir (Chen, vd., 2016: 141). Benzer şekilde iş tatmini de hem işletmeler hem de genel yaşam memnuniyetine yaptığı katkılar açısından değerlendirilmektedir (Sop, 2014). Bununla birlikte, hem tatil memnuniyeti hem de iş tatmini, teknolojinin ve özellikle de akıllı cep telefonlarının hayatımıza girmesinden olumlu ve olumsuz şekilde etkilenebilmektedir. Bu nedenle akıllı telefonların tatil memnuniyeti ve iş tatmini üzerine etkilerinin araştırılması önem taşımaktadır.

Akıllı telefonların hayatımıza hızlı bir şekilde girmesi ve hayatımızın bir parçası haline gelmesi beraberinde akıllı telefonların insan hayatını nasıl etkilediği üzerine tartışmaları da getirmiştir. Bazı çalışmalar akıllı telefonların günlük hayatımızı nasıl kolaylaştırdığı üzerine yoğunlaşırken, bazıları ise sosyal yaşantımıza nasıl zarar verdiği üzerinde durmaktadır (Derks ve Bakker, 2014). Günümüzde bilgiye erişim ve iletişim kurma alanlarında hızlı bir gelişim yaşanmaktadır. Ancak işle ilgili e-postaların günün her saatinde alınıp cevaplanabilmesinden dolayı (Lanaj, vd., 2014: 11), iş ve özel hayat arasında dengesizlik yaşanabilmektedir. İletişim teknolojilerinin insan hayatındaki yerinin büyümesi, iş ve ev hayatının birleşmesine ve iş ve ev hayatının birbirine karışması (Work-Home Interference-WHI) kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kavram iş ve ev hayatının birbirleriyle etkileşiminden doğan olumsuzluklara, yani rol çatışmasına göndermede bulunmaktadır (Van Hoof vd., 2006; Derks ve Bakker, 2014; Greenhaus ve Beutel, 1985). Akıllı telefonlar insanları her zaman ve her yerde işleriyle bağlantılı hale getirmekte ve iş dışında da işle ilgili çalışmaya devam etmelerine neden olarak ev ve iş arasında dengenin bozulmasına ve ev ve işin birbirine karışmasına yol açmaktadır (Derks vd., 2015: 157).

Turizmin dünyanın önemli endüstrilerinden biri haline gelmesi ve dünyada seyahat eden insan sayısının sürekli artmaya devam etmesi, seyahatlerde ve tatillerde işle ilgili akıllı telefon kullanımının etkilerinin araştırılmasını gerekli kılmıştır. Özellikle bütün bir yıl çalışıp dinlenmek, rahatlamak, tatil yapmak ve kendini yenilemek isteyen insanların seyahatleri esnasında akıllı telefonlarını iş amaçlı olarak kullanmaya devam etmeleri, iş ve seyahatlerinin birbirine karışmasına neden olmaktadır (Ulucan ve Altunel, 2016: 455). Çalışanların tatile çıkma nedenlerinden biri olan yenilenme deneyimi, iş ve tatilin birbirine karışması ve tatilde düşük deneyimleme kalitesi yaşamaları sebebiyle olumsuz olarak etkilenebilmektedir. Bu durum hem tatil memnuniyeti, hem iş tatmini, hem de yaşam memnuniyeti üzerinde etkilere sebep

olmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, teknolojik gelişmelerin olumsuz etkilerini de kapsayacak şekilde yaşam memnuniyetinin öncüllerini belirlemeye çalışmaktadır ve kapsayıcı bir model sunması yönüyle literatüre katkı sağlamaktadır.

2. LİTERATÜR

Akıllı telefonlar arama yapılabilen, aynı zamanda kullanıcılarına hem takvimlerini düzenlemelerine yardımcı olan hem de internet aracılığıyla sosyal ağlara bağlanmaya ve her yerde ve her zaman e-postalara göz atıp cevaplamaya imkan tanıyan kablosuz cihazlardır (Derks ve Bakker, 2014: 416-417). Akıllı telefonların hayatımıza etkilerini araştıran çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Bodker vd., 2009; Chen vd., 2009; Lane ve Manner, 2011; Park ve Chen 2007; Özbek, 2014; Taner, 2013; Gümüş ve Örgev, 2015; Kadı ve Öztunç, 2015; Bao vd., 2011; Kuşku-Özdemir ve Güzeloğlu, 2015). Bu çalışmalarda genellikle akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörler, kişilik özellikleri, akıllı telefon kullanma niyeti gibi genel konular incelenmiş, ancak akıllı telefonların insan hayatına olumsuz etkileri üzerinde çok fazla durulmamıştır.

Literatürde akıllı telefon kullanımı ile iş ve ev hayatının birbirine karışması arasındaki ilişki sınır teorisi (Boundary Theory) ile açıklanmaktadır. Greenhaus ve Beutell (1985)'e göre iş ve ev hayatı arasındaki çatışmanın kaynağı iş ve ev görevleri arasındaki sınırların birbirine karışmasıyla ortaya çıkmaktadır ve ev ve iş hayatının birbirine karışması üç şekilde gerçekleşebilmektedir. Uzun süre çalışma ihtiyacı hem evde hem de işte aynı anda var olmayı mümkün kılmamakta, işyerinde oluşan gerilimler işin eve taşınması yoluyla evde devam edebilmekte ve son olarak işyerinde arzulan davranış biçimi ile evdeki beklenen davranış biçimleri birbiriyle uyumlu olmayabilmektedir. Daha önceki çalışmalar çoğunlukla evde işle ilgili akıllı telefon kullanımı üzerine yoğunlaşmıştır. Bu çalışma ise tatilde akıllı telefon kullanımı üzerinedir. Bu nedenle iş ile tatilin birbirine karışması kavramı tercih edilmiştir (Ulucan ve Altunel, 2015).

Yenilenme, fiziksel gerilmeye neden olan etmenlerin azalmasına yol açan bir eylem, yıpranmış ruh halinin iyileşmesi ve gerilme sürecinin karşıtı olarak açıklanmaktadır (Sonnentag ve Fritz, 2007: 205). Chen ve diğerleri (2016)'ne göre yenilenme, mikro ve makro düzeyde olmak üzere iki şekilde gerçekleşir. Buna göre, kısa süren iş dışı zamanlar (akşam saatleri ve hafta sonları gibi) mikro düzeyi, insanların iş dışı zamanda ve uzun süre boyunca rahatsız edilmeden tamamen yenilenme için uzun süreli tatillere çıkması makro düzeyi açıklamaktadır. "Kaynakların Korunması Teorisi (Conservation of Resources Theory)" ne göre insanlar finansal veya kişisel özellikler gibi kendi kaynaklarını korumaya çalışmaktadır. Bu teoriye göre stres bireyin sahip olduğu kişisel kaynaklara zarar verebilir ve mutluluklarının bozulmasına sebep olabilir. Bu nedenle insanlar stresten kurtulmak için pozitif enerji ve motivasyon gibi yeni kaynaklara gereksinim duyar (Chen, vd., 2016; Derks ve Bakker, 2014; Sonnetag ve Fritz, 2007) ve stresten kurtulmak için, rekreasyonel faaliyetlere katılabilir, rahatlatıcı uzun bir seyahate çıkabilir ve stresli bir günün sonunda dinlenerek yeni kaynaklar elde edebilir (Chen vd., 2016: 142). Tatilleri esnasında işle ilgili amaçlarla yoğun bir şekilde akıllı telefon kullanımı iş ile tatillerinin birbirine karışmasına neden olmakta ve stresten kurtulmak için çıkılan tatilde yeni kaynaklar kazanma süreci ve yenilenmeyi engellemektedir. Bu nedenle iş ile tatilin birbirine karışmasının insanların yenilenmesi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olacağı düşünülmektedir.

Deneyimleme kalitesi müşterilerin tüketim esnasında, hizmet sağlayıcıları, diğer müşteriler, arkadaş çevresi ve diğer elemanlarla etkileşim kurduklarında yaşamış oldukları deneyimi duygusal olarak değerlendirme süreci olarak tanımlanabilir (Chang ve Horng, 2010: 2403). İş ve tatilin birbirine karışması turistlerin deneyimleme kalitelerini olumsuz etkileyebilir. Deneyimleme kalitesi bireyin işle ilgili yükümlülüklerini devam ettirmesiyle, deneyimleme kalitesine yol açan öğrenme, eğlenme ve kaçış duygusunu yaşayamamasından dolayı olumsuz bir şekilde etkilenir. Aynı zamanda birey, turistik yerleri kendi ailesiyle keşfetmek, otelin günlük faaliyetlerine katılmak için yeterli zaman bulamaz.

Deneyimleme kalitesinin tatil memnuniyeti üzerindeki etkisi turizm literatüründe sıkça incelenmiştir. İlgili çalışmalarda deneyimleme kalitesinin tatil memnuniyeti üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Altunel ve Günlü 2015: 201-202; Altunel ve Erkut 2015: 217-218). Bunun yanı sıra, deneyimleme kalitesinin yenilenme deneyimine de etki edeceği iddia edilmektedir. Çünkü birey, turistik ürünü tüketirken eğlenmekte, öğrenmekte ve kaçış duygusu yaşamaktadır ve bu durum günlük hayatın stres ve zorunluluklarından sıyrılmayı kolaylaştırmaktadır. Akşam saatlerinde veya hafta sonları boş zaman faaliyetlerine katılımın yenilenme sürecine katkıda bulunabileceği ve tatil esnasında yenilenmenin gerçekleştiğine dair iddialar vardır. Çünkü bir bireyin her zamanki çevresinin dışında gerçekleşen zevk seyahatleri olarak tanımlanan tatiller, oldukça uzun ve işten uzakta kesintisiz bir zamanda gerçekleşir (Chen vd., 2016: 142).

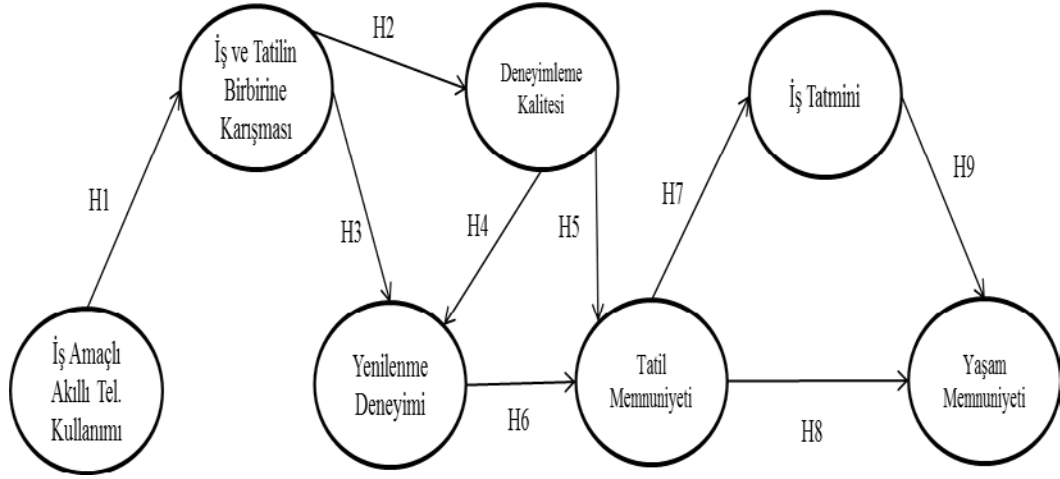
Chen ve diğerleri (2016) yaptıkları araştırmada, tatil, yenilenme deneyimi ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi turizm memnuniyeti değişkeninin aracı rolü ile incelemeye çalışmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre, yapmak istedikleri üzerinde kontrol sahibi olan bireylerin kendilerini rahat ve işten bağımsız hissettikleri ve tatilleri esnasında yeni ve ilgi çekici deneyimler elde ettikleri ve tatil deneyimlerinden ve genel yaşamdan büyük bir olasılıkla daha fazla tatmin oldukları belirlenmiştir. Chen ve diğerlerinin (2016) çalışmasının ışığında yenilenme deneyiminin artmasıyla tatil memnuniyetinin de artacağı söylenebilir.

Boş zaman alanında çalışan araştırmacılar ayrıca boş zaman faaliyetlerinin stresle baş etme sürecine nasıl katkıda bulunduğuna özel bir ilgi göstermişlerdir (Caldwell, 2005). Birçok çalışmada gösterildiği gibi boş zaman faaliyetlerine katılmak bireyi geçici olarak iş stresinden kurtarabilir, karamsarlığı onarabilir ve dostluğu ve aile bağlarını güçlendirebilir. Iwasaki (2001) çalışmasında boş zamanın sağlığı sürdürmek için strese karşı önemli bir tampon olduğunu ileri sürer (Chen ve diğerleri 2016). Stresin iş tatmini üzerindeki negatif etkisi bir çok çalışmada incelenmiştir (Hang-Yue vd., 2005; Chang vd., 2009). Boş zaman faaliyetlerine katılımın stresi azaltması aynı zamanda iş tatmini üzerinde de etki yapabilir. Tatile çıkmanın stresi azaltması ise ancak tatil memnuniyeti ile açıklanabilir. Bu nedenle tatil memnuniyetinin iş tatminini etkileyebileceği söylenebilir.

Literatürde tatillerin (boş zamanın/turizmin) ve boşzaman tatmininin yaşam kalitesine olan etkisini vurgulayan birçok çalışma (Gilbert ve Abdullah, 2004; Neal vd., 2007; Sirgy vd., 2011, Coyle, vd., 1994; London, vd., 1977; Agyar, 2013; Lapa, 2013; Neal, vd., 1999; Neal vd., 2007; Lin vd., 2013) mevcuttur. Gilbert ve Abdullah (2004) yaptıkları çalışmada tatile çıkan bir grup ile tatile çıkmayan bir grubu karşılaştırmışlardır. Elde edilen sonuçlara göre, tatile çıkmayan grup ile karşılaştırıldığında tatile çıkan grubun tatile çıkmadan önce ve tatilden sonra artan bir mutluluk hissine sahip oldukları

belirlenmiştir. Bu konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalarda; boş zaman faaliyetlerine daha sık katılan bireylerin yaşam memnuniyetinin, daha az sıklıkla katılanlara göre daha yüksek olduğu (Agyar, 2013), ergin olmayan çocuklarda ve dezavantajlı gruplar arasında boşzaman tatmininin iş tatminine kıyasla daha fazla oranda yaşam tatminindeki farklılığa yol açtığı (London, vd.,1977), boş zaman tatmininin yaşam tatmininin en önemli belirleyicisi olduğu (Coyle vd.,1994), yaşam memnuniyeti, serbest zaman tatmini ve algılanan özgürlük arasında pozitif ilişki olduğu (Lapa, 2013), iş boşzaman çatışmasının negatif bir şekilde yaşam kalitesiyle ilişkili olduğu (Lin vd., 2013), turizm hizmetlerinden duyulan memnuniyetin boş zaman yaşamının tatminine katkıda bulunduğu ve tüm yaşam memnuniyetinin daha az süre konaklayan müşterilere göre konaklama süresini uzatan turistlerin yaşam memnuniyetinin daha yüksek olduğu (Neal vd., 2007) belirlenmiştir. Bir turistin seyahatinde deneyimlenen memnuniyet büyüdükçe yaşam alanlarıyla ilgili memnuniyet de büyür. Bir turistin seyahatinde gerçekleşen olaylar farklı yaşam alanlarına (örneğin sosyal yaşam, boş zaman yaşamı ve aile yaşamı gibi) pozitif veya negatif katkı yapar. Bununla birlikte yaşam alanlarında meydana gelen pozitif veya negatif etkiler sübjektif mutluluğun (örneğin mutluluk hissi, tam mutluluk, yaşam tatmini, algılanan yaşam kalitesi gibi) değişimine katkı yapar. Sosyal yaşam, aile yaşamı, iş yaşamı, ruhani yaşam vb tatmini attıkça hayatın tamamıyla ilgili yaşam memnuniyeti de artar (Sirgy vd., 2011; Sop, 2014; Lin vd., 2013). Dolayısıyla tatil memnuniyetinin artmasıyla yaşam memnuniyetinin de artacağı söylenebilir.

İşin çalışanlardan beklentilerinin bireyin yaşamında yoğun bir şekilde baskın hale gelmesi, iş-yaşam dengesinin bozulmasına ve iş-yaşam çatışmasının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Guest, 2002: 257). İş görenlerin çalıştıkları iş çevresinin dışındaki olaylardan etkilenmesi, iş dışı olaylarla ilgili davranış ve duygularının da iş tatmininden etkilenmesine yol açar ve bu nedenden dolayı iş tatmini ve yaşam tatmini birbirleriyle ilişkili hale gelir (Aşan ve Erenler, 2008: 207). İş tatmininin, yaşam tatminini etkilediğini ve benzer şekilde, yaşam tatminin de, bireyin iş yaşam alanını etkilediği bir çok çalışmada öne sürülmektedir (Bülbül ve Giray, 2012). İş tatmini ve yaşam tatmini arasındaki ilişkisinin gücüne bağlı olarak iş yaşamının kalitesi dolayısıyla da tüm yaşamın kalitesi de o derece iyi olmaktadır (Kırcı Çevik ve Korkmaz, 2014). İş tatmini ve yaşam tatmini arasındaki ilişkiyi açıklayan farklı kuramsal yaklaşımlar bulunmaktadır. Temel yaklaşımlar üç şekilde açıklanmaktadır (Bülbül ve Giray, 2012). Bu yaklaşımlar, saçılma etkisi, giderme etkisi ve bölünme etkisi şeklinde sınıflandırılmaktadır. İş tatmininin yaşam memnuniyetini artırması saçılma etkisi, iş tatmininin yaşam memnuniyetini azaltması giderme etkisi ve son olarak iki değişken arasında hiç bir ilişki var olmadığını ifade eden bölünme etkisidir. Saçılma etkisi kişinin iş hayatındaki tutum ve davranışlarını iş dışı yaşamına aktarma eğilimi olarak, giderme etkisi ise bireyin iş yaşamında elde edemediği beklentilerini, iş hayatı dışında tamamlamaya çalışması olarak açıklanır (Uyguç vd.,1998). Son olarak bölünme etkisi kişinin iki iş yaşamı ve iş dışı yaşam arasında hiçbir ilişki olmadığını açıklar (Kırcı Çevik ve Korkmaz, 2014). Araştırma modeli Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Literatürde yer alan bu çalışmalardan hareketle aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H1: Tatil esnasında iş amaçlı akıllı cep telefonu kullanımı iş ile tatilin birbirine karışmasını istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

H2: İş ile tatilin birbirine karışması deneyimleme kalitesini istatistiksel açıdan anlamlı ve negatif yönde etkilemektedir.

H3: İş ile tatilin birbirine karışması yenilenme deneyimini istatistiksel açıdan anlamlı ve negatif yönde etkilemektedir.

H4: Deneyimleme Kalitesi yenilenme deneyimini istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

H5: Deneyimleme Kalitesi tatil memnuniyetini istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

H6: Yenilenme deneyimi tatil memnuniyetini istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

H7: Tatil memnuniyeti iş tatminini istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

H8: Tatil memnuniyeti yaşam memnuniyetini istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

H9: İş tatminini yaşam memnuniyetini istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir.

3.YÖNTEM

Araştırmada kullanılan veriler 2016 Nisan-Mayıs aylarında İstanbul'da yer alan bir vakıf üniversitesinde tezsiz yüksek lisans öğrenimi yapan öğrencilerin yardımıyla toplanmıştır. Araştırmaya yalnızca özel şirketlerde çalışan beyaz yakalılar dahil edilmiştir. Beyaz yakalıların yoğun bir şekilde çalıştığı İstanbul'un Beşiktaş, Kadıköy, Bakırköy, Şişli, ve Taksim bölgelerinde faaliyet gösteren işletmelere 400 anket dağıtılmış ancak 265 anketten geri dönüş sağlanmıştır. Eksik veri nedeniyle 7 anket değerlendirmeye alınmamış ve 258 anket analiz edilmiştir. Örneklem yöntemi olarak tesadüfi olmayan örneklem tekniklerinden kolayda örneklem tercih edilmiştir.

Kullanılan soru formu 8 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm tatil esnasında iş amaçlı akıllı cep telefonu kullanımına ait 4 sorudan oluşmaktadır ve Derks ve Bakker (2014) tarafından geliştirilen ölçeğin düzenlenmesiyle elde edilmiştir. 5 ifadeden oluşan ikinci bölüm, iş ile tatilin birbirine karışması ile ilgilidir ve ev ile işin birbirine karışmasını ölçen bir çalışmadan derlenerek oluşturulmuştur (Geurts vd., 2005). Üçüncü bölüm deneyimleme kalitesini ölçmektedir ve daha önceki bir çalışmadan derlenen 9 sorudan oluşmaktadır (Kang ve Gretzel, 2012). Deneyimleme kalitesi değişkeni bu çalışma kapsamında birincil düzey olarak ele alınmış ve her bir alt boyutun (öğrenme, eğlence ve kaçış duygusu) aritmetik ortalaması hesaplanarak 9 soru 3 ifadeye indirgenmiştir. Dördüncü bölüm ise yenilenme deneyimi ile ilgilidir ve Sonnentag ve Fritz'in (2007) çalışmasından derlenen 6 sorudan meydana gelmektedir. Beşinci bölüm tatil memnuniyetini ölçmeyi hedeflemektedir ve Oliver'in çalışmasından (1980) derlenen 3 sorudan oluşmaktadır. Altıncı bölüm iş tatmini ile ilgilidir ve Yapraklı ve Yılmaz'ın (2007) çalışmasından derlenen 4 sorudan meydana gelmektedir Yedinci bölüm yaşam memnuniyetini ölçmektedir ve Chen, Huan ve Petrick'ten (2016) ödünç alınmıştır. Sekizinci ve son bölüm ise demografik soruları içermektedir. Demografik sorular haricinde yer alan tüm ifadeler 5'li likert tekniğiyle ölçülmüştür (1-Kesinlikle Katılmıyorum 5- Kesinlikle Katılıyorum).

Toplanan verilerin analiz edilmesi IBM SPSS Statistics 22.0 ve AMOS 22.0 paket programları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Özellikle doğrulayıcı ve yol analizi uygulamalarında sıklıkla tercih edilen yapısal eşitlik modellemesi (Şimşek, 2007), belirli bir teoriye dayalı olarak gözlenen ve gizli değişkenler arasındaki nedensel ilişkinin belirli bir model aracılığıyla incelendiği çok değişkenli istatistiksel bir yöntemdir (Byrne, 2013). Maksimum olabilirlik tahmin yöntemini kullanıldığından ötürü verilerin normal dağılmış olmasını gerekmektedir. Bu amaçla Amos programında her bir ifadenin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve normallik koşulunun sağlandığı tespit edilmiştir.

Erkekler toplam katılımcıların % 61.2'sini oluşturmaktadır. Yaş grup dağılımında 26-30 ve 31-35 yaş gruplarının, toplam katılımcıların yaklaşık % 50'sini oluşturduğu görülmektedir. Eğitim durumunda lisans mezunları %42,6'lık bir oranla ilk sırada yer almaktadır. Gelir durumuna ilişkin elde edilen bulgular ise şu şekildedir: 1000 tl ve altı (%10.5), 1001-3000 tl arası (%45), 3001-6000 tl arası (%29.8), 6001-9000 tl arası (%13.2) ve 9000 tl ve üzeri (% 1.6).

4. BULGULAR

Birleşik güvenilirlik içsel tutarlılığın, yani ölçüm modelinin uygunluğunun değerlendirilmesi aşamasında kullanılan bir katsayıdır (Fornell ve Larcker, 1981). Her bir yapının 0,8'den büyük bir birleşik güvenilirlik değerine sahip olup olması arzu edilmektedir (Werts, Linn ve Jöreskog, 1974), ancak 0,7 değeri de alt sınır olarak kabul edilebilmektedir (Hair ve diğerleri, 2006). Tablo 1'de görüldüğü üzere her bir yapıya ait olan birleşik güvenilirlik katsayıları 0,8 değerinin üzerindedir ve bu durum içsel tutarlığın sağlandığını işaret etmektedir. Ölçüm modelinin geçerliliğinin değerlendirilmesinde ise yakınsak ve ayırt edici geçerlilik kriterleri kullanılmaktadır. Yakınsak geçerliliğin sağlandığının kontrolü standardize edilmiş faktör yükleri, t değerleri, bu değerlerin anlamlılıkları ve çıkarılan ortalama varyans değerleri vasıtasıyla yapılmaktadır. Standardize edilmiş faktör yükleri, t-değerleri ve çıkarılan ortalama varyans değerleri Tablo 1'de sunulmaktadır. Tüm t-değerleri $\alpha = 0,001$ düzeyinde anlamlı ve yapıların

tamamı 0,50 olan çıkarılan ortalama varyans eşliğinin üstünde olduğu için yakınsak geçerliliğin sağlandığı kabul edilmiştir.

Tablo 1: Ölçüm modeline ilişkin sonuçlar

Yapı ve Göstergeler	Faktör Yükleri	t-değeri	Bileşik Güvenilirlik	Çıkarılan Ortalama Varyans
a-Tatil esnasında iş amaçlı akıllı cep telefonu kullanımı			.87	.64
Tatil esnasında iş ile ilgili sebeplerle cep telefonumu yoğun bir şekilde kullanıyorum.	.84	λ 1'e sabitlenmiştir.		
Tatil esnasında iş ile ilgili olan mesaj, e-mail gibi iletilere cevap vermek zorunda hissediyorum.	.87	16.342		
Tatil esnasında iş ile ilgili sebeplerle gece uyuşana kadar online olmak durumundayım.	.83	15.282		
Tatil esnasında cep telefonum yeni ileti aldığıında kontrol etmeden duramam.	.64	10.799		
b-İş ile tatilin birbirine karışması			.94	.77
İşim çok talepkar olduğu için tatil esnasında rahatsız olurum.	.78	λ 1'e sabitlenmiştir.		
Zaman zaman işim hakkında düşündüğüm için tatile konsantre olmakta zorlanırım.	.85	15.259		
Tatil esnasında, işimden dolayı eşim, ailem ya da arkadaşlarımla boş zaman aktivitelerine katılacak enerjiyi bulamam.	.90	16.668		
İş ile ilgili sorumluluklarım tatil esnasında gevşememi zorlaştırır.	.91	16.822		
Tatil esnasında işim; eşim, ailem ya da arkadaşlarımla geçirmek istediğim zamandan çalar.	.94	17.579		
c-Deneyimleme Kalitesi			.94	.75
Öğrenme	.92	23.188		
Eğlence	.97	26.767		
Kaçış Duygusu	.89	λ 1'e sabitlenmiştir.		
d-Yenilenme Deneyimi			.92	.60
Tatil esnasında işim hakkında düşünmem.	.63	11.923		
Tatil esnasında rahatlatıcı şeyler yaparım.	.90	22.563		
Tatil esnasında zamanı gevşemeye ayırırım.	.93	24.817		
Tatil esnasında kendime boş zaman ayırırım.	.91	λ 1'e sabitlenmiştir.		
Tatil esnasında yeni şeyler öğrenirim.	.55	9.770		
Tatil esnasında kendi programıma kendim karar veririm.	.52	9.227		

Tablo1'in devamı

Yapı ve Göstergeler	Faktör Yükleri	t-değeri	Bileşik Güvenilirlik	Çıkarılan Ortalama Varyans
e-Tatil memnuniyeti			.96	.82
En son yaşadığım tatil deneyimimden memnun kaldım.	.96	λ 1'e sabitlenmiştir.		
En son yaşadığım tatil deneyimimden hoşnut kaldım.	.98	41.377		
En son yaşadığım tatil deneyimi beni mutlu etti.	.97	39.453		
f-İş tatmini			.93	.69
Yaptığım işin çok anlamlı olduğunu düşünüyorum	.87	λ 1'e sabitlenmiştir		
Çalışma süremdeki boş zamanlarımda işimle ilgili daha fazla çalışmaktan hoşlanıyorum	.69	12.802		
Yaptığım işten gurur duyuyorum	.88	18.980		
İşimin zevkli olduğuna inanmaktayım	.88	18.929		
g-Yaşam memnuniyeti			.89	.62
Hayat şartlarım mükemmeldir.	.58	9.706		
Hayatımdan memnunum.	.91	λ 1'e sabitlenmiştir.		
Hayatımda olmasını istediğim önemli şeylere sahip olduğumu düşünüyorum.	.79	14.013		

Korelasyon değerleri ile çıkarılan ortalama varyans katsayısının karekök değerlerinin karşılaştırılması yoluyla ise ayırt edici geçerlilik kriteri değerlendirilmektedir. Tablo 2'de görüldüğü üzere korelasyon değerlerinin tamamına yakını köşegen değerlerinden daha düşük düzeydedir ve bu durum ayırt edici geçerliliğin sağlandığını işaret etmektedir. Tablo 2'de yer alan a, b, c, d ve e ifadeleri Tablo 1'de de belirtilen araştırma değişkenlerini ifade etmektedir.

Tablo 2: Ayırt edici geçerlilik ve korelasyon sonuçları

	a	b	c	d	e	f	g
a	.80 ^a						
b	.61 ^{**}	.88					
c	-.21 [*]	-.38 ^{**}	.87				
d	-.43 ^{**}	-.57 ^{**}	.67 ^{**}	.77			
e	-.29 ^{**}	-.46 ^{**}	.82 ^{**}	.68 ^{**}	.90		
f	-.21 [*]	-.23 ^{**}	.42 ^{**}	.41 ^{**}	.44 ^{**}	.83	
g	-.24 ^{**}	-.38 ^{**}	.53 ^{**}	.40 ^{**}	.49 ^{**}	.60 ^{**}	.79

a: Köşegen üzerindeki koyu ile belirtilmiş değerler, çıkarılan ortalama varyansın kareköküdür.

*p< 0,01, **p<0,001

Doğrulayıcı faktör analizinde, analiz için toplanmış verinin öne sürülen model ile ne kadar uyumlu olduğu değerlendirilmektedir. Bu uyum, farklı üstünlükleri olan farklı ölçütler kullanılarak yapılabilmektedir. Örneğin kimi uyum iyiliği ölçütleri gözlem sayısının artmasıyla yanlı değerler üretebilirken, bu sorun başka ölçütlerle giderilmektedir. Bu çalışmada altı adet uyum iyiliği kriterinden yararlanılarak ölçüm

modeli test edilmiştir: Ki kare Uyum Testi (χ^2) ve ki-kare / serbestlik (χ^2/df) derecesi, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Normlanmış Uyum İndeksi (NFI), Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi (AGFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA). Ölçüm modeli ve yapısal model uyum iyiliği değerlerinin tavsiye edilen değerlere uygunluk gösterdiği Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: Ölçüm modeli ve yapısal modelin uyum iyiliği sonuçları

Model	X2	df	X2/df	CFI	NFI	AGFI	RMSEA
Ölçüm Modeli	646.124	329	1.964	.952	.908	.816	.061
Yapısal Model	689.286	341	2.021	.947	.902	.812	.063
Tavsiye Edilen Değerler	-	-	< 3 ya da < 5	≥ 0,90	≥ 0,90	≥ 0,80	< 0,07

Standardize edilmiş faktör yükleri, anlamlılık düzeyleri (t-değerleri) ve R2 değerleri incelenerek yapısal model değerlendirilmiştir. Şekil 1'de yol katsayılarına ilişkin parametre değerleri ve R2 değerleri yer almaktadır. Araştırma hipotezlerine ilişkin yol katsayıları, t-değerleri ve hipotez sonuçları ise Tablo 4'de bulunmaktadır. İş ile tatilin birbirine karışması, deneyimleme kalitesi, yenilenme deneyimi, tatil memnuniyeti, iş tatmini ve yaşam memnuniyeti değişkenlerinin R2 değerleri sırasıyla 0.38, 0.15, 0.58, 0.70, 0.20 ve 0.44 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla dışsal değişkenlerin belirtilen yapıların sırasıyla %38, %15, % 58, %70, %20 ve %44'ünü açıkladığı anlaşılmıştır. Tüm R2 değerleri, 0.10 olarak belirlenen eşik değerin üstünde yer almıştır (Falk ve Miller, 1992).

Tablo 4: Araştırma hipotez sonuçları

Araştırma Hipotezleri	Yol Katsayıları	t-değeri	Sonuç
H1- a → b	.62	9.065	Desteklendi
H2- b → c	-.39	-6.053	Desteklendi
H3- b → d	-.38	-7.040	Desteklendi
H4- c → d	.53	9.967	Desteklendi
H5- c → e	.66	11.539	Desteklendi
H6- d → e	.24	4.498	Desteklendi
H7- e → f	.45	7.237	Desteklendi
H8- e → g	.29	4.665	Desteklendi
H9- f → g	.48	7.257	Desteklendi

Bu çalışmada öne sürülen sekiz hipotezin tamamı verilerce desteklenmiştir. Tablo 4 ve Şekil 1'de araştırma modeline ait parametre değerleri yer almaktadır. YEM analizi sonuçlarına göre tatil esnasında iş amaçlı akıllı cep telefonu kullanımının iş ile tatilin birbirine karışması üzerinde ($b=0.62$, $t= 9.065$) istatistiksel açıdan anlamlı ve olumlu bir etkisi bulunmaktadır. Bu sonuca göre H1 desteklenmektedir. H2 ve H3 desteklenmiştir çünkü iş ile tatilin birbirine karışmasının deneyimleme kalitesi ($b= -0.39$, $t=-6.053$) ve yenilenme deneyimi üzerinde ($b= -0.38$, $t=9.967$) anlamlı ve negatif etkiye sahip olduğu görülmüştür. Deneyimleme kalitesinin yenilenme deneyimi ($b= 0.53$, $t= 9.967$) ve tatil memnuniyeti ($b= 0.66$, $t= 11.539$) üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre H4 ve H5 desteklenmektedir. Benzer şekilde yenilenme deneyiminin tatil memnuniyeti üzerinde ($b=0.24$, $t= 4.498$) istatistiksel açıdan anlamlı ve olumlu bir etkisi bulunmaktadır. Bu sonuca göre H6 desteklenmektedir. Tatil memnuniyetinin iş tatmini ($b= 0.45$, $t= 7.237$) ve yaşam

memnuniyeti üzerinde ($b= 0.29$, $t= 4.665$) istatistiksel açıdan anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre H7 ve H8 desteklenmektedir. Son olarak iş tatmininin yaşam memnuniyeti üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkiye sahip olacağı yönündeki hipotez sınanmış ve H9'un desteklendiği sonucuna varılmıştır ($b= 0.48$, $t= 7.257$).

5. SONUÇ

Başarmak istenen ile elde edilen çıktıların kıyaslanması sonucunda sübjektif bir yargı şeklinde oluşan yaşam memnuniyeti (Pavot ve Diener, 1993: 102), iş ve boş zamanları değerlendirme gibi pek çok farklı yaşam alanlarından elde edilen doyumun tamamından oluşan bir duygusal tepki olarak nitelendirilmektedir (Diener, 1984: 543-544). Bu çalışmada yaşam memnuniyetinin öncüllerinin tespit edilmesi amacıyla 6 farklı değişken kapsayıcı bir model içerisinde sunulmuş ve 9 adet hipotez test edilmiştir.

Tatil esnasında iş amaçlı akıllı cep telefonu kullanımının iş ve tatilin birbirine karışmasını anlamlı ve pozitif yönde etkileyeceğine dönük geliştirilen hipotez kabul edilmiştir. Bu bulgu geçmiş çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir. Örneğin Ulucan ve Altunel (2015) daha önceki bir çalışmada bu iki değişken arasında anlamlı ve pozitif bir etkiye rastlamıştır. Benzer sonuçlar, çalışma saatleri haricindeki iş ile ilgili cep telefonu kullanımının iş ve aile yaşamının birbirine karışmasına olan etkisine yönelik çalışmalarda da vurgulanmıştır (Boswell ve Olson-Buchanan, 2007; Chesley, 2005; Duxbury vd., 1996). Mesai saatleri haricinde gerçekleşen bu mecburiyet nedeniyle iş ve aile yaşamı arasındaki sınırı çizmekte zorlanan bireyler rol çatışması yaşamaktadır.

İş ile tatilin birbirine karışmasının deneyimleme kalitesini anlamlı ve negatif yönde etkileyeceğine dönük geliştirilen hipotez kabul edilmiştir. Lin ve diğerlerinin (2013) çalışması bu bulguyla benzerlik göstermektedir. Bahsi geçen bu çalışmada iş ile tatilin birbirine karışması kavramıyla yakınlık gösteren "iş-boş zaman arasındaki çatışma" kavramı kullanılmış ve bu değişkenin tatil memnuniyeti üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Deneyimleme kalitesi, yalnızca hizmetin tüketildiği andaki duygu ve düşünce akışlarına göndermede bulunduğundan ötürü toplam tatil memnuniyetinden farklılık göstermektedir ancak aralarında ortak noktalar da bulunmaktadır. Toplam tatil memnuniyeti, deneyimin yaşandığı anki duygu ve düşüncelerden etkilenmektedir. Dolayısıyla "iş-boş zaman arasındaki çatışma"nın tatil memnuniyeti üzerindeki anlamlı ve negatif yöndeki etkisi, bu çalışmanın sonuçlarıyla da uyumluluk göstermektedir. Ayrıca iş ile tatili birbirine karışan bir kişinin öğrenme, eğlenme ve kaçış duygusu yaşayamayacağı için daha düşük düzeyde bir deneyimleme kalitesine sahip olacağı rahatlıkla iddia edilebilecektir.

İş ile tatilin birbirine karışmasının yenilenme deneyimini anlamlı ve negatif yönde etkileyeceği şeklinde geliştirilen hipotez kabul edilmiştir. Bulgular, daha önce yapılan çalışmaların bulgularıyla uygunluk göstermektedir. Örneğin Lin ve diğerleri (2013) iş-boş zaman arasındaki çatışmanın tatil memnuniyetini anlamlı ve negatif yönde etkilediğini bulmuştur. Benzer şekilde, diğer bir çalışmanın bulgularında günlük iş-ev bütünleşmesinin tükenmişlik durumuna olumlu katkı yaptığı belirtilmiştir (Derks vd., 2014). Buradan hareketle iş ve tatilin birbirine karışmasının kişilerin tatilleri esnasındaki yenilenme deneyimini olumsuz etkileyeceği iddia edilebilecektir.

Deneyimleme kalitesinin yenilenme deneyimi ve yenilenme deneyiminin tatil memnuniyeti üzerindeki etkisini inceleyen iki hipotez kabul edilmiştir. Yakın bir

dönemde gerçekleştirdikleri çalışmalarında Chen ve diğerleri (2016) yenilenme deneyiminin yaşam memnuniyeti üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif bir etkisine rastlamıştır. Bahsi geçen araştırmacılar yeni tarihli çalışmalarda pozitif turizm deneyiminin memnuniyeti değerlendirmede kullanıldığına vurgu yapmışlardır. Buradan hareketle ziyaretçilerin/turistlerin hizmeti tükettikleri an yaşadıkları deneyim kalitesinin yenilenme deneyimine etki edeceği ve yenilenme deneyiminin de turistin toplam memnuniyetine katkı sağlayacağı söylenebilecektir.

Deneyimleme kalitesinin tatil memnuniyeti üzerindeki etkisini inceleyen hipotez kabul edilmiştir. Bu sonuç da geçmiş çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir. Literatürde deneyimleme kalitesinin memnuniyet üzerindeki etkisini inceleyen pek çok çalışma bulunmaktadır (Zins 2002; Cole ve Scott, 2004; Kao vd., 2008; Rojas ve Camarero 2008; Altunel ve Günlü 2015; Altunel ve Erkut 2015).

Tatil memnuniyetinin iş tatmini üzerindeki etkisine yönelik geliştirilen hipotez kabul edilmiştir. Literatür incelendiğinde, bu iki değişken arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Ancak “aşağıdan yukarıya yayılma teorisi”nden yola çıkarak tatil sonucu oluşan memnuniyetin yayılarak hayatın diğer alanlarını ve nihayetinde genel manada yaşamı olumlu şekilde etkilediği belirtilmiştir (Sirgy, Kruger, Lee ve Yu; 2011). Dolayısıyla tatildeki rahatlama ve yenilenme hissi sonucu oluşan tatil memnuniyetinin, iş tatminini etkileyebilen çok farklı değişkenlerden (çalışanlarla ilişkiler, ücret vs.) bir tanesi olduğu düşünülmektedir. Daha yeni tarihli bir araştırmada da yenileme deneyiminin işle ilgili iyi oluşu etkilediği (kariyer memnuniyeti, işe kendini adama vs.) ve bu iyi oluşun da yaşam memnuniyetini etkilediği görülmüştür (Lee, vd., 2016).

Tatil memnuniyetinin yaşam tatmini üzerindeki etkisine yönelik geliştirilen hipotez kabul edilmiştir. Bu sonuç literatürde bu ilişkiyi araştıran çalışma sonuçlarıyla uyum göstermektedir. Örneğin Chen ve diğerleri (2016) turizm faaliyetinden duyulan memnuniyetin yaşam memnuniyeti üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Sirgy, ve diğerleri (2011) tatil olayından kaynaklanan olumlu duygulanımın sosyal yaşamdan duyulan memnuniyeti ve bu memnuniyetin de genel anlamda yaşam memnuniyetini etkilediğini belirtmiştir.

Araştırmanın sekizinci ve son hipotezi iş tatmini ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiye yöneliktir. Öne sürülen hipotez kabul edilmiştir ve bu sonuç önceki çalışma sonuçlarıyla uyumludur. Otel çalışanları üzerinde yürütülen çalışmada iş tatmininin yaşam memnuniyeti üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür (Sop, 2014). Diğer bir çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş ve iş doyumunun artması ile yaşam doyumunun arttığı tespit edilmiştir (Kırcı Çevik ve Korkmaz, 2014).

Araştırma sonuçları hayatın iki önemli ayağı olan iş ve tatil memnuniyetinin, yaşam memnuniyetinin önemli birer belirleyicisi olduğuna işaret etmektedir. Gerçekten de çalışanlar günlerinin önemli bir bölümünü iş yerlerinde geçirmekte ve iş ortamı yaşam memnuniyeti üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Ancak işe motive olmayı kolaylaştıran ve iş tatminine olumlu katkı sağlayabilen tatil memnuniyeti de, daha kısa süreler gerektirmesine rağmen yaşam memnuniyetinde göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir etkiye sahiptir. Bu bilgi, iç pazarlama kapsamında turizm işletmelerinin çalışanlarını motive etmesinde (işe bir anlam yükleme) kullanılabilir. Ayrıca tutundurma faaliyetleri kapsamında yaşam memnuniyetine olan olumlu etkiye

odaklanılabilir. Araştırmanın diğer bulgularına göre tatil memnuniyetinin önemli iki belirleyicisi olan deneyimleme kalitesi ve tatil memnuniyeti, iş ve tatilin birbirine karışmasından olumsuz yönde etkilenmektedir. İş ve tatilin birbirine karışmasına yol açan önemli bir etken tatillerde iş amaçlı akıllı telefon kullanımınıdır. Bu noktada turizm işletmeleri misafirlerini eğitebilir ve tatil memnuniyetlerini azaltacak faaliyetlerde bulunmamaları için küçük uyarılarda bulunabilir ve hatta ödüllü cep telefonu kullanmama yarışmaları/etkinlikleri düzenleyebilir.

Bu çalışmanın bir takım kısıtları da bulunmaktadır. Araştırma verileri tatil zamanında toplanmadığı için deneklerin son tatillerini gözlerinde canlandırarak cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Bu sebeplerle çalışma sonuçlarının genellenmesinde ihtiyatlı davranılmalıdır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda demografik farklılıkların etkisi ve kamu ve özel sektör arasındaki farklılıklar incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Altunel, M. C. ve Günlü, E. (2015). "Deneyimleme kalitesi, algılanan değer ve memnuniyetin müze ziyaretçilerinin tavsiye etme eğilimi üzerindeki etkisi", **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 26(2), 191 – 206.
- Altunel, M. C. ve Erkut, B. (2015). "Cultural tourism in Istanbul: The mediation effect of tourist experience and satisfaction on the relationship between involvement and recommendation intention", **Journal of Destination Marketing & Management**, 4(4), 213-221.
- Altunel, M.C. ve Ulucan E. 2016. The Effect of Work Related Smartphone Use during Vacation on Recovery Experience: Mediating Role of Work-Travel Interference, (Ed: Avciokurt, C., Dinu, M. S., Hacıoğlu, N., Efe, R., Soykan, A. ve Tetik, N.), **Global Issues and Trends in Tourism**, Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Aşan, Ö. ve Erenler, E. (2008). "İş tatmini ve yaşam tatmini ilişkisi", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 13(2), 203-216.
- Agyar, E. (2013). "Life satisfaction, perceived freedom in leisure and self-esteem: the case of physical education and sport students", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 93, 2186-2193.
- Bao, P., Pierce, J., Whittaker, S. ve Zhai, S. (2011). "Smart phone use by non-mobile business users", **In Proceedings of the 13th international conference on human computer interaction with mobile devices and services**, ACM, 445-454.
- Bodker, M., Gimpel, G. ve Hedman, J. (2009). "Technology use as consumption: a longitudinal study of smart phones", **Thirtieth International Conference on Information Systems**, Phoenix, 88, 1-7.
- Boswell, W. R. ve Olson-Buchanan, J. B. (2007). "The use of communication technologies after hours: the role of work attitudes and work-life conflict", **Journal of Management**, 33 (4), 592-610.
- Bülbül, Ş. ve Giray, S. (2012). "İş ve özel yaşam (iş dışı yaşam) memnuniyeti arasındaki ilişki yapısının doğrusal olmayan kanonik korelasyon analizi ile incelenmesi", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 12(4); 101-114.
- Byrne, B. M. (2013). **Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming**. Routledge.
- Caldwell, L. L. (2005). "Leisure and health: why is leisure therapeutic?", **British Journal of Guidance & Counselling**, 33(1), 7-26.

- Chang, H, Shih, C. ve Liang, R. (2009). "Effects of job rotation and role stress among nurses on job satisfaction and organizational commitment", **BMC Health Service Research**, 9(8), 117-127.
- Chang, T.-Y. ve Horng, S.C. (2010). "Conceptualizing and measuring experience quality-the customer's perspective", **The Service Industries Journal**, 30 (14): 2401-2419.
- Chen, J. V., Yen, D. C. ve Chen, K. (2009). "The Acceptance and diffusion of the innovative smart phone use: a case study of a delivery service company in logistics", **Information & Management**, 46(4), 241-248.
- Chen, C.-C., Petrick, J. F. ve Shahvali, M. (2016). "Tourism experiences as a stress reliever: examining the effects of tourism recovery experiences on life satisfaction", **Journal of Travel Research**, 55(2), 150-160.
- Chen, C. C., Huang, W. J. ve Petrick, J. F. (2016). "Holiday recovery experiences, tourism satisfaction and life satisfaction-Is there a relationship?", **Tourism Management**, 53, 140-147.
- Chesley N (2005). "Blurring boundaries? Linking technology use, spillover, individual distress and family satisfaction", **Journal of Marriage and the Family**, 67(5), 1237-1248.
- Cole, S. T. ve Scott, D. (2004). "Examining the mediating role of experience quality in a model of tourist experiences", **Journal of Travel & Tourism Marketing**, 16(1), 79-90.
- Coyle, C. P., S. Lesnik-Emas ve W. B. Kinney (1994), "Predicting Life Satisfaction among Adults with Spinal Cord Injuries", **Rehabilitation Psychology**, 39 (2): 95-112.
- Demirbulat, Ö. G. ve Avcikurt, C. (2015). "Turizm ve mutluluk arasındaki ilişki üzerine kavramsal bir değerlendirme", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** 18 (34) 79-97.
- Derks, D. ve Bakker, A. B. (2014). "Smartphone use, work-home interference, and burnout: A diary study on the role of recovery", **Applied Psychology**, 63(3), 411-440.
- Derks, D., van Duin, D., Tims, M. ve Bakker, A. (2015). "Smartphone use and work-home interference: the moderating role of social norms and employee work engagement", **Journal of Occupational and Organizational Psychology**, 88(1), 155-177.
- Diener, E. (1984). "Subjective well-being", **Psychological Bulletin**, 95(3), 542-575.

- Duxbury, L. E., Higgins, C. A. ve Thomas, D. R. (1996). "Work and family environments and the adoption of computer-supported supplemental work-at-home", **Journal of Vocational Behavior**, 49(1), 1-23.
- Falk, R. F. ve Miller, N. B. (1992). **A primer for soft modelling**, Akron, OH: University of Akron Press.
- Fornell, C. ve Larcker, D. (1981). "Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error", **Journal of Marketing Research**, 18(1): 39-50.
- Geurts, S. A., Taris, T. W., Kompier, M. A., Dijkers, J. S., Van Hooff, M. L. ve Kinnunen, U. M. (2005). "Work-home interaction from a work psychological perspective: Development and validation of a new questionnaire, the SWING", **Work & Stress**, 19(4), 319-339.
- Gilbert, D. ve J. Abdullah (2004). "Holiday Taking and the Sense of Well-Being", **Annals of Tourism Research**, 31 (1): 103-21.
- Greenhaus, J. H. ve Beutell, N.J. (1985). "Sources of conflict between work and family roles", **Academy of Management Review**, 10(1), 76-88.
- Guest, D. E. (2002). "Perspectives on the study of work-life balance", **Social Science Information**, 41, 255-279.
- Gümüş, İ. ve Örgen C. (2015). Önlisans Öğrencilerinin Akıllı Cep Telefonu Kullanmalarının Başarı Ve Harcama Düzeylerine Olası Etkileri Üzerine Bir Çalışma, **1st International Symposium On Critical And Analytical Thinking (Iscat 2015)/Kritik Ve Analitik Düşünme Üzerine 1.Uluslararası Sempozyum**, Sakarya Üniversitesi.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. ve Tatham, R. L. (2006). **Multivariate data analysis** (Vol. 6).
- Hang-Yue, N., Foley, S. and Loi, R., (2005). "Work role stressors and turnover intentions: a study of Professional clergy in Hong Kong", **Int. J. of Human Resource Management**, 16 (11), 2133-2146.
- Iwasaki, Y. (2001). "Contributions of leisure to coping with daily hassles in university students' lives", **Canadian Journal of Behavioral Science**, 33(2), 169-187.
- Kadı, F. ve Öztunç, H. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Aylık Harcamaları İle Cep Telefonu Kullanımları Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Çalışma, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 44, 168-178.

- Kao, Y. F., Huang, L. S. ve Wu, C. H. (2008). "Effects of theatrical elements on experiential quality and loyalty intentions for theme parks", **Asia Pacific Journal of Tourism Research**, 13(2), 163-174.
- Kang, M. ve Gretzel, U. (2012). "Effects of podcast tours on tourist experiences in a national park", **Tourism Management**, 33(2), 440–455.
- Kırcı Çevik, N. ve Korkmaz, O. (2014). "Türkiye’de yaşam doyumu ve iş doyumu arasındaki ilişkinin iki değişkenli sıralı probit model analizi", **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, 2014, 7 (1), 126-145.
- Kuşku-Özdemir, E. ve Güzeloğlu, E.B. (2015). "Akıllı telefonlar ve marka değeri algıları: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 8 (40), 730-742.
- Lanaj, K., Johnson, R. E. ve Barnes, C. M. (2014). "Beginning the workday yet already depleted? Consequences of late-night smartphone use and sleep", **Organizational Behavior and Human Decision Processes**, 124, 11-23.
- Lane, W. ve Manner, C. (2011). "The Impact of Personality traits on smartphone ownership and use", **International Journal of Business and Social Science**, 2 (17), 22-28.
- Lapa, T.Y. (2013). "Life satisfaction, leisure satisfaction and perceived freedom of park recreation participants", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 93, 1985-1993.
- Lee, K. H., Choo, S. W. ve Hyun, S. S. (2016). "Effects of recovery experiences on hotel employees' subjective well-being", **International Journal of Hospitality Management**, 52, 1-12.
- Lin, J. H., Wong, J. Y. ve Ho, C. H. (2013). "Promoting frontline employees' quality of life: Leisure benefit systems and work-to-leisure conflicts", **Tourism Management**, 36, 178-187.
- London, M., R. Crandall ve G. W. Seals (1977). "The contribution of job and leisure satisfaction to quality of life", **Journal of Applied Psychology**, 62 (3): 328-34.
- Lu, L. ve Shih, J. B. (1997). "Sources of Happiness: A Qualitative Approach", **The Journal of Social Psychology**, 137 (2), 181-187.
- Neal, J. D., M. Uysal ve M. J. Sirgy (2007). "The effect of tourism services on travelers' Quality of Life", **Journal of Travel Research**, 46: 154-63.
- Neal, J. D., M. J. Sirgy ve M. Uysal (1999). "The role of satisfaction with leisure travel/tourism services and experiences in satisfaction with leisure life and overall life", **Journal of Business Research**, 44 (3): 153-64.

- Oliver, R. L. (1980). "A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions", **Journal of marketing research**, 460-469.
- Özbek, V., Alniacık, Ü., Fatih K.O.Ç., Akkılıc, M. E. ve Eda, K.A.Ş. (2014). "Kişilik özelliklerinin teknoloji kabulü üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri: akıllı telefon teknolojileri üzerine bir araştırma", **International Review of Economics and Management**, 2 (1), 36-57.
- Park, Y. ve Chen, J. V. (2007). "Acceptance and adoption of the innovative use of smartphone", **Industrial Management & Data Systems**, 107(9), 1349-1365.
- Pavot, W. ve Diener, E. (1993). "Review of the satisfaction with life scale", **Psychological Assessment**, 5(2), 164-172.
- Rojas, C. D. ve Camarero, C. (2008). "Visitors' experience, mood and satisfaction in a heritage context: Evidence from an interpretation center", **Tourism management**, 29(3), 525-537.
- Sirgy, M. J., Kruger, P. S., Lee, D. J. ve Grace, B. Y. (2011). "How does a travel trip affect tourists' life satisfaction?", **Journal of Travel Research**, 50(3), 261-275.
- Sonnentag, S. ve Fritz, C. (2007). "The Recovery Experience Questionnaire: Development and Validation of a Measure for Assessing Recuperation and Unwinding From Work", **Journal of Occupational Health Psychology**, 12, 204-221.
- Sop, S.A. (2014). "İş baskısı, iş-serbest zaman çatışması, meslek memnuniyeti ve yaşam doyumu ilişkisi üzerine bir inceleme", **Turizm Akademik Dergisi**, 1 (1), 1-14.
- Şimşek, Ö. F. (2007). **Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları**. Ankara: Ekinoks.
- Taner, N. (2013). "Kullanıcılarının akıllı telefonları değerlendirmeleri: Kastamonu şehir merkezinde bir uygulama", **Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi**, 1(2), 127-140.
- Ulucan, E ve Altunel, M.C (2015). "İş amaçlı akıllı telefon kullanımının tatil memnuniyetine etkisi", **16. Ulusal Turizm Kongresi**, 12-15 Kasım 2015, Bildiriler Kitabı, Çanakkale, 991-1001.
- Uyguç, N, Arbak, Y., Duygulu, E. ve Çıraklar, N. H. (1998). "İş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin üç temel varsayım altında incelenmesi", **D.E. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 13(11), 193-204.
- Van Hoof, M.L.M., Geurts, S.A.E., Kompier, M.A.J., ve Taris, T.W. (2006). "Work-home interference: how does it manifest itself from day to day?", **Work ans Stress**, 20(2), 145-162.

Yapraklı, Ş., & Yılmaz, M. K. (2007). "Çalışanların iş stresi algılarının iş tatminleri üzerindeki etkisi: Erzurumda ilaç mümessilleri üzerinde bir saha araştırması", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 21(1), 155-183.

Werts, C. E., Linn, R. L., ve Jöreskog, K. G. (1974). "Intraclass reliability estimates: Testing structural assumptions", **Educational and Psychological measurement**, 34(1), 25-33.

Zins, A. H. (2002). "Consumption emotions, experience quality and satisfaction: a structural analysis for complainers versus non-complainers", **Journal of Travel & Tourism Marketing**, 12(2-3), 3-18.